

VÙNG ĐẤT ĐỊA LINH NHÂN KIỆT

Từ thuở các Vua Hùng dựng nước cho đến nay, tỉnh Hà Nam đã trải qua nhiều thay đổi về địa danh và địa giới hành chính. Cách đây 130 năm, ngày 20-10-1890, tỉnh Hà Nam được thành lập theo Điều 1 của Nghị định Toàn quyền Đông Dương trên cơ sở toàn bộ vùng đất của phủ Lý Nhân, hai tổng của Phủ Xuyên, gồm năm huyện: Kim Bảng, Duy Tiên, Lý Nhân, Bình Lục, Thanh Liêm và tỉnh lỵ Phủ Lý. Sau Cách mạng Tháng Tám năm 1945, để đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ cách mạng, Đảng và Nhà nước đã có một số lần thay đổi, điều chỉnh địa giới hành chính tỉnh Hà Nam. Năm 1965, Hà Nam hợp nhất với tỉnh Nam Định thành tỉnh Nam Hà, đến năm 1976 hợp nhất với tỉnh Ninh Bình thành tỉnh Hà Nam Ninh. Năm 1997, thực hiện Nghị quyết của Quốc hội khóa IX về việc chia tách, điều chỉnh địa giới hành chính một số tỉnh, ngày 1-1-1997, Hà Nam được tái lập, mở ra một trang mới trong lịch sử tỉnh. Đến nay, tỉnh Hà Nam có diện tích tự nhiên khoảng 860 nghìn km², dân số hơn 830 nghìn người, gồm sáu đơn vị hành chính cấp huyện, 109 đơn vị hành chính cấp xã.

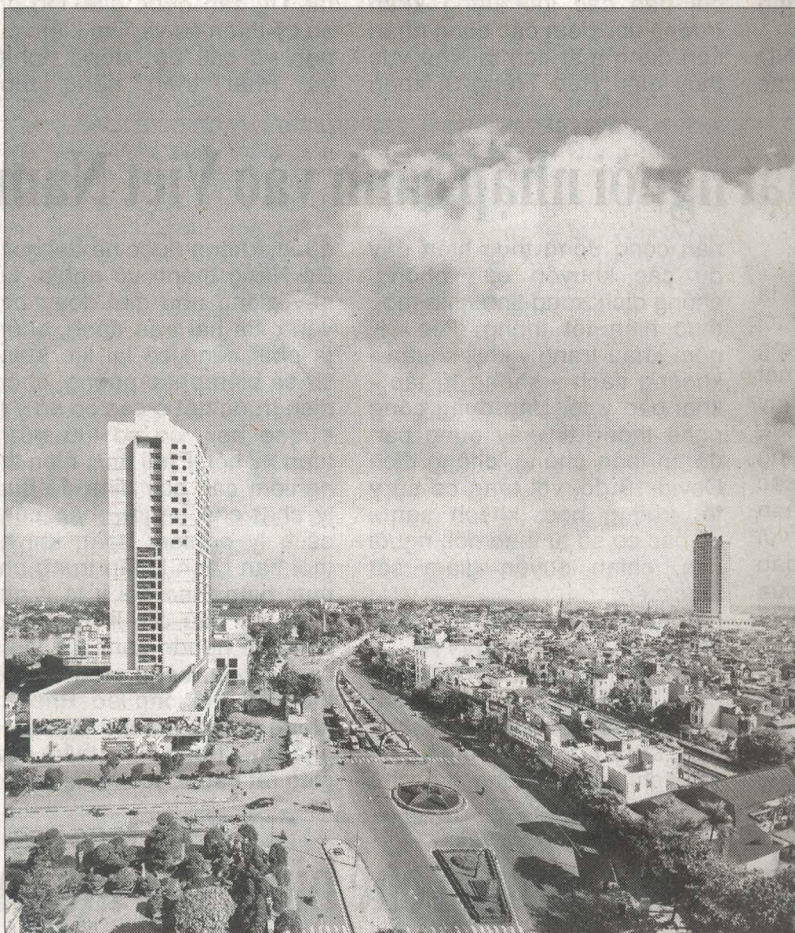
Trong lịch sử đấu tranh dựng nước và giữ nước của dân tộc, vùng đất Hà Nam luôn giữ vai trò vị trí quan trọng. Với vị trí địa lý nằm giữa các kinh đô và đô thị sầm uất: Kinh đô Hoa Lư, Kinh đô Thăng Long, phủ Thiên Trường - Kinh đô thứ hai của nhà Trần, đô thị cổ Phố Hiến, ở cửa ngõ của Kinh thành Thăng Long, một trong tứ trấn: Đông - Đoài - Bắc - Nam, nơi án ngữ con đường thiên lý phía nam đã tạo cho Hà Nam vị trí chiến lược, luôn được chọn làm căn cứ tập kết, tích trữ lương thảo, luyện quân cho công cuộc chống xâm lăng.

Hà Nam tự hào là quê hương của Trống đồng Ngọc Lũ - dấu ấn thời kỳ phát triển rực rỡ nhất của nền văn hóa Đông Sơn thời các Vua Hùng dựng nước; quê hương của những anh hùng hào kiệt, danh nhân văn hóa gắn với lịch sử vẻ vang của dân tộc đó là: Hoàng đế Lê Hoàn, tướng quân Trần Bình Trọng, thủ lĩnh khởi nghĩa Ba Đình Đình Công Tráng, nhà cách mạng Nguyễn Hữu Tiến - người vẽ lá cờ Tổ quốc, nhà thơ của làng cảnh Việt Nam Nguyễn Khuyến, nhà văn - liệt sĩ Nam Cao, các nhà cách mạng tiền bối Lương Khánh Thiện, Trần Tử Bình, nhà báo Hoàng Tùng - cây đại thụ của nền báo chí cách mạng Việt Nam...

Hà Nam tự hào là mảnh đất khoa bảng. Trong lịch sử giáo dục và khoa cử Nho học, Hà Nam có 53 vị đỗ đại khoa, trong đó có 18 vị đại khoa được đề danh trên bia Tiến sĩ ở Văn Miếu - Quốc Tử Giám (Hà Nội) được UNESCO công nhận là Di sản tư liệu của

Phát huy truyền thống văn hiến và xây dựng Hà Nam giàu đẹp, và

TỈNH HÀ NAM NẪM Ở PHÍA TÂY NAM ĐỒNG BẰNG SÔNG HỒNG, CÓ LỊCH SỬ HÌNH THÀNH VÀ PHỦ ĐỊA LINH NHÂN KIỆT, BỀ DÀY TRUYỀN THỐNG VĂN HIẾN VÀ CÁCH MẠNG; QUÊ HƯƠNG CỦA NHỮNG DANH NHÂN VĂN HÓA, CHIẾN SĨ CÁCH MẠNG KIẾN TRUNG. NẪM Ở CỬA NGÕ PHÍA NAM HÀ NỘI, HÀ NAM TRỌNG VỀ KINH TẾ, VĂN HÓA, QUỐC PHÒNG, AN NINH CỦA ĐẤT NƯỚC. SAU 130 NĂM HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN, NGƯỜI DÂN HÀ NAM LUÔN CHUNG SỨC, ĐỒNG LÒNG, XÂY DỰNG QUÊ HƯƠNG NGÀY Càng ĐẸP

Thành phố Phủ Lý hôm nay.

nhận loại, góp phần làm rạng danh cho quê hương, tôn vinh cho đất nước. Thời đại Hồ Chí Minh, Hà Nam tự hào với tiếng trống Bắc Lý - nơi khởi nguồn của phong trào thi đua "hai tốt" ngành giáo dục. Phát huy truyền thống đó, các thế hệ người dân Hà Nam hôm nay luôn ra sức học tập, lao động góp công sức xây dựng quê hương, đất nước.

Nhân dân Hà Nam đời sau nối tiếp đời trước đã trao truyền và sáng tạo một không gian văn hóa độc đáo, được bảo tồn, giữ gìn, phát triển đến ngày nay, với: hơn 1.800 di tích, Bia Sùng Thiệu Diên Linh là Bảo vật quốc gia, đền Trần

Thượng và chùa Đọi Sơn là Di tích quốc gia đặc biệt và hàng trăm lễ hội với nhiều lễ hội vùng đặc sắc đã được ghi danh di sản văn hóa phi vật thể quốc gia như: Lễ hội Tịch điền Đọi Sơn, Lễ hội đền Trần Thương, Lễ hội Vật võ Liễu Đồi, Lễ hội chùa Đọi Sơn, Lễ hội chùa Tam Chúc; những làn điệu chèo, dân ca, hát Dậm Quyển Sơn, hát Lải Lèn, châu văn, trống quân mượt mà dằm thắm... góp phần nuôi dưỡng tâm hồn, tình cảm, nhân cách các thế hệ người Hà Nam.

Hơn một thế kỷ qua là một quá trình phấn đấu gian khổ, hy sinh nhưng cũng rất vẻ vang và tự hào

của nhân dân Hà Nam. Nhân dân Hà Nam cùng cả nước đã chung sức, đồng lòng, anh dũng, kiên cường chống giặc ngoại xâm để bảo vệ độc lập tự do của Tổ quốc. Tại Hà Nam đã sớm hình thành các chi bộ đảng, là cái nôi của cách mạng, như: Lũng Xuyên, Hưng Công, Cao Mật. Đặc biệt, sự kiện đấu tranh biểu tình, tuần hành của nông dân Bồ Đề, huyện Bình Lục vào ngày 20-10-1930, hưởng ứng phong trào Xô-viết Nghệ Tĩnh, mở đầu cho cuộc nổi dậy của nông dân trong tỉnh, gây tiếng vang trong cả nước, khẳng định sự lớn mạnh của phong trào cách mạng tại Hà Nam, góp phần cùng với quần và dân cả nước làm nên cuộc Cách mạng Tháng Tám năm 1945 thành công. Trong hai cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ, Hà Nam tự hào là hậu phương lớn, vừa sản xuất, vừa chiến đấu, đóng góp nhiều sức người, sức của cho tiền tuyến góp phần xứng đáng vào sự nghiệp giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước. Với những đóng góp đó, Đảng bộ, chính quyền, nhân dân, lực lượng vũ trang tỉnh Hà Nam và 53 tập thể, 39 cá nhân đã vinh dự được Đảng và Nhà nước phong tặng, truy tặng danh hiệu cao quý Anh hùng Lực lượng vũ trang nhân dân; 1.412 bà mẹ được phong tặng, truy tặng danh hiệu Bà mẹ Việt Nam Anh hùng.

**HUY ĐỘNG CÁC NGUỒN LỰC,
XÂY DỰNG HÀ NAM
NGÀY Càng PHÁT TRIỂN**

Trên cơ sở đánh giá những thuận lợi, khó khăn, thời cơ, thách thức, tiềm năng và triển vọng; nhìn lại bức tranh toàn cảnh sau 130 năm ngày thành lập, nhất là sau hơn 23 năm tái lập, Đảng bộ, quân và dân Hà Nam luôn nêu cao tinh thần đoàn kết, chủ động, sáng tạo, tập trung trí tuệ, tháo gỡ khó khăn, phát huy lợi thế, huy động nội lực, thu hút đầu tư, tạo nên sự chuyển biến tích cực, toàn diện về kinh tế - xã hội, hạ tầng kỹ thuật, hạ tầng đô thị; phúc lợi và an sinh xã hội; diện mạo nông

Cách mạng, n minh

AT TRIỂN LÂU ĐỜI, LÀ MÀNH ĐẤT
TIỀN ANH HÙNG HÀO KIẾT, DANH
NAM CÓ VỊ TRÍ CHIẾN LƯỢC QUAN
TRỌNG VÀ PHÁT TRIỂN, CÁC THỂ HỆ
ĐỔI MỚI, PHÁT TRIỂN.

thôn có nhiều thay đổi, đời sống nhân dân được cải thiện về vật chất và tinh thần; an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội được bảo đảm vững chắc.

Tại thời điểm tái lập tỉnh năm 1997, Hà Nam gặp nhiều khó khăn về cơ sở vật chất yếu kém, hạ tầng đô thị lạc hậu; nền kinh tế thuần nông, nhỏ lẻ, manh mún, tỷ trọng kinh tế nông nghiệp chiếm gần 50%; thu nhập bình quân đầu người đạt thấp; thu ngân sách đạt 72,4 tỷ đồng; sản xuất, kinh doanh hiệu quả thấp; đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý, công chức, viên chức vừa thiếu về số lượng, vừa mất cân đối về cơ cấu; đời sống của cán bộ và nhân dân còn gặp nhiều khó khăn... Song với quyết tâm cao của cả hệ thống chính trị, Đảng bộ, chính quyền và nhân dân Hà Nam đã nêu cao tinh thần đoàn kết, đổi mới, sáng tạo, dám nghĩ dám làm, tạo sức bật mạnh mẽ và thu được những kết quả toàn diện trên tất cả các lĩnh vực.

Hà Nam luôn duy trì tốc độ tăng trưởng kinh tế cao hơn mức trung bình của cả nước; cơ cấu kinh tế có nhiều thay đổi theo đúng định hướng phát triển công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Kinh tế tăng trưởng nhanh, năm sau cao hơn năm trước; bình quân đạt hơn 11%/năm. Năm 2020, cơ cấu kinh tế: công nghiệp - xây dựng đạt 63%, dịch vụ 27,5%, nông lâm nghiệp, thủy sản giảm còn 9,5%. GRDP bình quân đầu người đạt 66,6 triệu đồng (bằng mức bình quân chung cả nước). Tổng thu ngân sách giai đoạn 2016 - 2020 đạt 38.337 tỷ đồng, tăng bình quân 23,6%/năm. Năm 2020, thu ngân sách ước đạt 10.000 tỷ đồng, gấp hơn 62 lần năm 1997.

Ngành sản xuất công nghiệp được tỉnh xác định là khâu đột phá để đẩy nhanh chuyển dịch cơ cấu, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế. Giá trị sản xuất công nghiệp trong 23 năm liên tục duy trì mức tăng trưởng bình quân hơn 20%/năm. Giá trị sản xuất công nghiệp giai đoạn 2016 - 2020 ước đạt 469.927 tỷ đồng, tăng bình quân 14,4%/năm.

Tỷ trọng ngành công nghiệp - xây dựng trong cơ cấu kinh tế tăng từ 57% năm 2015 lên 63% năm 2020. Đến nay, Hà Nam đã có tám khu công nghiệp tập trung với diện tích 1.773 ha, trong đó có bảy khu đi vào hoạt động, được lấp đầy hơn 75% diện tích. Thu hút đầu tư nước ngoài đạt được kết quả cao cả về số lượng dự án và tổng mức đầu tư, đến tháng 8-2020, trên địa bàn tỉnh có 319 dự án FDI còn hiệu lực với tổng vốn đăng ký 4.217,4 triệu USD.

Sản xuất nông nghiệp có bước bứt phá lớn, toàn diện về năng suất, chất lượng, sản lượng và hiệu quả. Nhiều mô hình tổ chức sản xuất, liên kết chuỗi giá trị có hiệu quả trong nông nghiệp được triển khai sâu rộng. Toàn tỉnh có sáu khu nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao với tổng diện tích quy hoạch hơn 650 ha, đang thu hút các nhà đầu tư sản xuất cây trồng hàng hóa chất lượng cao. Chương trình xây dựng nông thôn mới được triển khai hiệu quả. Hà Nam là một trong tám tỉnh của cả nước có 100% số xã được công nhận đạt chuẩn nông thôn mới, cả sáu huyện, thị xã, thành phố đạt chuẩn và hoàn thành nhiệm vụ xây dựng nông thôn mới.

Thường mại, dịch vụ phát triển, bước đầu tạo tiền đề đưa Hà Nam trở thành trung tâm dịch vụ chất lượng cao cấp vùng về y tế, giáo dục - đào tạo và du lịch. Nhiều công trình, dự án lớn đã hoàn thành, đưa vào hoạt động. Năm 2020, tỉnh đã trao quyết định chủ trương đầu tư dự án Cụm cảng Yên Lệnh và dự án đầu tư xây dựng Nhà máy sản xuất và lắp ráp ô-tô Hồng Đức tại thị xã Duy Tiên. Đây là những dự án trọng điểm, có quy mô lớn, có tính lan tỏa, có tác động mạnh mẽ thúc đẩy phát triển công nghiệp của tỉnh Hà Nam. Đến nay, tỷ lệ đô thị hóa của tỉnh đạt 37,15%, thành phố Phủ Lý được công nhận là đô thị loại II, huyện Duy Tiên được công nhận thị xã; thành lập thị trấn Tân Thanh, huyện Thanh Liêm; hình thành chín đô thị mới đạt tiêu chí đô thị loại V. Hà Nam là tỉnh dẫn đầu cả nước về làm đường giao thông nông thôn; mạng lưới giao thông ngày càng đồng bộ, hiện đại; đã hoàn thành và đưa vào khai thác sử dụng tuyến đường vành đai, đường nối hai cao tốc Hà Nội - Hải Phòng và Cầu Giẽ - Ninh Bình; cầu Hưng Hà, cầu Thái Hà bắc qua sông Hồng; nâng cấp mở rộng các tuyến tỉnh lộ, góp phần rút ngắn khoảng cách từ Hà Nam đến các thành phố lớn vùng đồng bằng Bắc Bộ, thuận lợi cho giao lưu, phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh.

Đảng bộ tỉnh Hà Nam luôn coi trọng công tác xây dựng Đảng trên cả ba mặt chính trị, tư tưởng và tổ chức, gắn với xây dựng hệ thống chính trị cơ sở trong sạch, vững mạnh. Hệ thống chính trị không ngừng được củng cố, vững mạnh

về mọi mặt. Năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức đảng và đảng viên được nâng lên. Công tác điều hành của bộ máy chính quyền các cấp có nhiều đổi mới; vai trò, chất lượng hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể được phát huy có hiệu quả. Công tác quốc phòng địa phương được tăng cường, an ninh chính trị và trật tự an toàn xã hội được giữ vững, công tác đối ngoại được mở rộng, tạo môi trường thuận lợi để thu hút đầu tư, phát triển kinh tế, văn hóa xã hội. Các lĩnh vực văn hóa, xã hội đạt kết quả khá toàn diện, an sinh xã hội được bảo đảm, đào tạo nguồn nhân lực được quan tâm; việc làm cho người lao động được chăm lo. Chất lượng giáo dục phổ thông, giáo dục mũi nhọn được giữ vững và duy trì thứ hạng cao. Các hoạt động văn hóa, thể thao, thông tin tuyên truyền, phong trào xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở được đẩy mạnh. Đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân được nâng lên.

Kết quả đạt được trên các lĩnh vực đã khẳng định ý chí, quyết tâm, tinh thần vượt khó, sáng tạo của nhân dân, cán bộ tỉnh Hà Nam, là tiền đề vững chắc để Đảng bộ, chính quyền và nhân dân Hà Nam tự tin trên lộ trình hội nhập và phát triển. Ghi nhận những thành tích đã đạt được trong năm qua, tỉnh Hà Nam vinh dự được Chủ tịch nước tặng Huân chương Độc lập hạng nhất, Huân chương Độc lập hạng nhất (lần hai); Thủ tướng Chính phủ tặng Cờ thi đua giải nhất và hai Cờ thi đua giải ba, Cụm thi đua các tỉnh khu vực đồng bằng sông Hồng; ba tập thể được phong tặng danh hiệu Anh hùng Lao động thời kỳ đổi mới và nhiều tập thể, cá nhân được các cấp khen thưởng. Đặc biệt, nhân kỷ niệm 130 năm tái lập tỉnh, Đảng bộ, chính quyền và nhân dân tỉnh Hà Nam vinh dự, tự hào được đón nhận Huân chương Độc lập hạng nhất, phần thưởng cao quý của Đảng, Nhà nước trao tặng.

Với niềm tin sâu sắc vào thắng lợi của sự nghiệp đổi mới, vào tương lai tươi sáng của đất nước, của quê hương Hà Nam văn hiến, giàu truyền thống cách mạng và kết quả đạt được sau 23 năm tái lập tỉnh, những năm tới, Đảng bộ, chính quyền và nhân dân Hà Nam tiếp tục phát huy tinh thần đoàn kết, chung sức, đồng lòng, năng động, đổi mới, sáng tạo, khai thác có hiệu quả tiềm năng, lợi thế, khắc phục khó khăn, vượt qua thách thức, tiếp tục đổi mới toàn diện, tạo đột phá trong phát triển kinh tế - xã hội, thực hiện thắng lợi các mục tiêu, nhiệm vụ mà Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ 20 đã đề ra, xây dựng tỉnh Hà Nam phát triển nhanh, bền vững.

TRƯƠNG QUỐC HUY
Phó Bí thư Tỉnh ủy,
Chủ tịch UBND tỉnh Hà Nam